

Sygn. akt VI Ga 14/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Andrzej Borucki

Sędziowie: SO Anna Walus-Rząsa

SR del. Andrzej Szydło (spr.)

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Mikulska

po rozpoznaniu w dniu 13 lutego 2014 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: (...) S.A. w R.

przeciwko: Syndykowi Masy Upadłości (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Rzeszowie

V Wydziału Gospodarczego z dnia 11 września 2013 r., sygn. akt V GC 1233/12

I. oddała apelację,

II. zasądza od pozwanego Syndyka Masy Upadłości (...) S.A.

w upadłości likwidacyjnej w W. na rzecz powoda (...) S.A. w R. kwotę 1.800 zł (jeden tysiąc osiemset złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt VI Ga 14/14

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 13 lutego 2014 r.

W dniu 28 września 2012 roku powód (...) S.A. w R. złożył do Sądu Rejonowego w Rzeszowie pozew o zapłatę kwoty 64.316,70 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 28 lipca 2012 roku do dnia zapłaty przeciwko Syndykowi Masy Upadłości (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej w W.. Powód uzasadniając swoje żądanie wyjaśnił, że strony łączyła umowa sprzedaży (...)nr (...), a należność objęta pozvem wynika z faktur korygujących wystawionych z tytułu ceny(...)dostarczonej w latach 2011-2012.

W dniu 12 października 2012 roku, Sąd Rejonowy w Rzeszowie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym.

Syndyk Masy Upadłości (...) Spółka Akcyjna w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W. wniósł sprzeciw od przedmiotowego nakazu zapłaty, w którym zarzucił naruszenie przepisu art. 236 oraz art. 263 ustawy prawo upadłościowe i naprawcze, poprzez ich niezastosowanie, a tym samym niewłaściwe stwierdzenie, że wytoczenie

powództwa przeciwko masie upadłości w toku postępowania upadłościowego jest niedopuszczalne. Pozwany podniósł także, iż nie może ponosić odpowiedzialności za błąd powoda, to jest montaż niewłaściwych przekładników w urządzeniu pomiarowym i zastosowaniu błędnej mnożnej, przy przeliczeniu danych pomiarowych celem ustalenia należności za dostarczoną (...)i świadczone usługi dystrybucyjne. Pozwany podkreślił, że nie miał świadomości, co do błędu powoda, ponieważ działał w pełnym zaufaniu do powoda jako podmiotu profesjonalnego. Pozwany wskazał także, że od stycznia 2011 roku do marca 2012 roku należycie wykonał swoje zobowiązanie - terminowo płacił faktury VAT wystawione przez powoda. Odnosząc się do kwestii nienależnego świadczenia, pozwany uznał, iż roszczenie powoda wygasło wskutek zużycia przez pozwanego przedmiotu wzbogacenia.

W odpowiedzi na sprzeciw z dnia 11 grudnia 2011 roku, powód w całości podtrzymał żądanie pozwu. Wyjaśnił, że korekta faktur nie miała żadnego związku z wadliwie działającym układem pomiarowo-rozliczeniowym zamontowanym u pozwanego. Wskazane urządzenie było sprawne, natomiast korekta rozliczenia za (...)była wynikiem zastosowanej przez powoda błędnej mnożnej.

Sąd Rejonowy w Rzeszowie po przeprowadzeniu postępowania dowodowego wydał dnia 11 września 2013 r. wyrok, którym zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 64.315,70 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 28 lipca 2012 r. do dnia zapłaty i kosztami postępowania w kwocie 6.833,00 zł.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy wskazał, że poza sporem w niniejszej sprawie pozostawał fakt ogłoszenia upadłości likwidacyjnej (...)S.A. z siedzibą w W. w dniu 12 stycznia 2011 roku. Strony nie kwestionowały także faktu zapłaty przez pozwanego na rzecz powoda należności wynikających z faktur VAT wystawianych na bieżąco za pobraną (...)w okresie od dnia 12 stycznia 2011 roku do dnia 15 marca 2012 roku.

W dniu 14 marca 2011 roku strony zawarły umowę kompleksową nr (...), której przedmiotem była sprzedaż (...) przez powoda oraz sprzedaż usług dystrybucyjnych. Częścią umowy był załącznik nr 2, który określał między innymi parametry jakości dostarczania (...). W marcu 2009 roku pozwany wystosował do powoda pismo, w którym domagał się zwiększenia mocy dostarczanej (...), w związku z wynajęciem dodatkowych pomieszczeń. Powód dokonał zwiększenia mocy dostarczanego (...). W związku z zwiększeniem mocy dostarczanego prądu nastąpiła także zmiana przekładników (...) z 100/5 na 400/5. Celem uniknięcia palenia liczników (...) wchodzący o natężeniu (...), wychodził z przekładnika o natężeniu (...), to jest 80 razy mniejszym. W związku z tym, wskazania licznika należało przemnożyć przez współczynnik 80, celem ustalenia ilości rzeczywiście pobranego przez pozwanego (...). Tymczasem powód przeoczył zmianę przekładników w zapisach księgowych, pozostawiając zamiast mnożnej 80, mnożną 20.

Za sprzedaż (...)od dnia 12 stycznia 2011 roku do 15 marca 2012 roku powód wystawiał pozwanemu faktury VAT, stosując mnożną 20, które to faktury były terminowo płacone przez pozwanego. W kwietniu 2012 roku doszło do spalenia się przekładników u pozwanego, które zostały wymienione przez powoda. Podczas prac naprawczych, pracownicy powoda zorientowali się, że dokonana wcześniej przez powoda zmiana – zwiększenie...(w marcu 2009 roku) nie została zaktualizowana w systemach komputerowych powoda, to jest nie został wprowadzony mnożnik obrazujący rzeczywistą ilość pobranego (...).

W maju 2012 roku powód zorganizował spotkanie z przedstawicielami pozwanego celem poinformowania ich o zaistniałej sytuacji, to jest konieczności wystawienia korygujących faktur VAT z powodu błędu przy stosowaniu mnożników. W dniu 13 czerwca 2012 roku powód wystawił korygujące faktury VAT, które określały różnicę pomiędzy kwotą policzoną, a kwotą którą pozwany powinien zapłacić. W tym samym dniu, wysyłając faktury korygujące, powód wystosował pismo do pozwanego, w którym wskazywał, iż podstawą korekty był art. 354 kc. w zw. z art. 405 kc. Jednocześnie wyjaśniał, że powodem wystawienia faktur korygujących było zastosowanie przez (...) S.A. błędnej mnożnej przy przeliczaniu danych pomiarowych w celu ustalenia należności za dostarczoną (...)i świadczone usługi dystrybucyjne. W odpowiedzi Syndyk Masy Upadłości (...) S.A. zakwestionował roszczenie (...) S.A. co do zasady i co do wysokości.

W zawartych w uzasadnieniu wyroku rozważaniach natury prawnej Sąd Rejonowy wskazał, iż źródłem stosunku istniejącego pomiędzy stronami była umowa kompleksowa nr (...) obowiązująca od 12 stycznia 2011 roku. Jednym

z załączników do wyżej wymienionej umowy był załącznik nr 2 określający parametry jakości dostarczania (...). Dokonując kwalifikacji wskazanej umowy uznać należało, iż była to umowa sprzedaży określona w art. 535 kc. w zw. z art. 555 kc. Zgodnie z tym przepisem przez umowę sprzedaży sprzedawca zobowiązuje się do przeniesienia na kupującego własność rzeczy i wydać mu rzecz, a kupujący zobowiązuje się rzecz odebrać i zapłacić sprzedawcy cenę. Art. 555 kc. stanowi, że przepisy o sprzedaży rzeczy stosuje się odpowiednio do sprzedaży (...) oraz sprzedaży praw. Zgodnie z zawartą umową powód zobowiązał się do sprzedaży i dostarczania na rzecz pozwanego (...) o określonej w umowie mocy, a pozwany zobowiązał się do zapłaty ceny za pobraną (...). W ocenie sądu powód w sposób należyty wykonał swoje zobowiązanie, mianowicie dostarczał do pozwanego (...) o określonej mocy. Stosowanie przez powoda błędnych mnożników nie powodowało pobierania przez pozwanego (...) o mniejszej mocy, czy poboru mniejszej ilości (...). Stosowanie przekładników prądu 400/5 spowodowało, że wskazanie licznika wykazywało pomniejszoną w stosunku do rzeczywistej ilości (...). Konsekwencją stosowania przez powoda niewłaściwej mnożnej było wystawianie przez powoda faktur VAT z zaniżoną ceną w stosunku do tej, którą pozwany powinien zapłacić za rzeczywiście pobraną (...) (współczynnik cenotwórczy przemnożony był przez zaniżoną ilość (...)). Umowa sprzedaży jest umową wzajemną (art. 487 § 2 kc.) i świadczenie pozwanego ma być odpowiednikiem świadczenia powoda. Pozwany pobierał (...) zgodnie z umową, ale cena, jaką umowa przewidywała za pobraną (...), nie została przez pozwanego uiszczona w pełnej wysokości. Bez znaczenia jest, że sytuacja taka została wywołana błędem powoda oraz że pozwany nie miał świadomości tego błędu. Skoro (...) została pobrana przez pozwanego na podstawie umowy sprzedaży, zgodnie z mocą zamówiona, cena za nią winna być zapłacona. Powód wystawił z tego tytułu korygujące faktury VAT, w których rozliczył rzeczywiście pobraną przez pozwanego (...), zgodnie z treścią umowy sprzedaży i różnicą z tego tytułu obciążył pozwanego, przy czym odsetek od tejże różnicy ceny dochodził od terminów płatności wynikających z korekty faktur, a więc de facto korzystnie dla powoda, którego w istocie za okres poprzedzający kredytował.

W ocenie Sądu pierwszej instancji odrębną kwestią do rozważenia w sprawie pozostawała ocena prawna roszczenia powoda dokonana przez pozwanego jako bezpodstawne wzbogacenie. Zgodnie z treścią art. 405 kc. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe do zwrotu jej wartości. Jeżeli według stanowiska pozwanego bezpodstawnym wzbogaceniem miała być pobrana (...), to po pierwsze została ona pobrana na podstawie umowy sprzedaży, co wyklucza instytucję z art. 405 kc, zatem bez znaczenia pozostawał zarzut pozwanego podniesiony w myśl art. 409 kc, o bezproduktywnym zużyciu (...), po drugie bezpodstawnym wzbogaceniem jest to, co pozwany zatrzymał w swoim majątku (brak zapłaty za pobraną energię), a na zużycie zaoszczędzonych pieniędzy pozwany nie powoływał się w myśl art. 409 kc. W każdym z przypadków nie sposób mówić o bezpodstawnym wzbogaceniu, bowiem obowiązek świadczenia na rzecz powoda z tytułu dostarczonej (...) wynika z umowy sprzedaży. Bez znaczenia dla sprawy było zatem czy pozwany miał świadomości, że faktury VAT były wystawiane na podstawie błędnych mnożników oraz że winę za to ponosi wyłącznie powód. Odnosząc się do zarzutu pozwanego podniesionego na gruncie prawa upadłościowego Sąd Rejonowy wskazał na dopuszczalność w niniejszej sprawie drogi sądowej oraz legitymację bierną syndyka. Z dniem ogłoszenia upadłości obejmującej likwidację majątku upadłego właściwym sposobem dochodzenia wierzytelności względem masy upadłości staje się postępowanie upadłościowe. Należy jednakże dokonać rozróżnienia na wierzytelności powstałe przed ogłoszeniem upadłości, tak zwane wierzytelności upadłościowe oraz wierzytelności powstałe po dacie ogłoszenia upadłości, czyli długi syndyka. W przypadku wierzytelności upadłościowych zasadniczo jedynym sposobem ich dochodzenia przez wierzyciela osobistego jest zgłoszenie wierzytelności sędziemu komisarzowi (art. 236 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku prawo upadłościowe i naprawcze – dalej p.u.n.) i umieszczenie ich na liście wierzytelności. Inaczej jednak przedstawia się sytuacja w stosunku do wierzytelności powstałych po dniu ogłoszenia upadłości, które winny być spłacane na bieżąco przez syndyka masy upadłości w miarę wpływu do masy upadłości stosownych sum i są zaliczane do kategorii pierwszej (art. 342 i 343 p.u.n.) Z takimi wierzytelnościami mamy do czynienia w niniejszej sprawie, są to należności za (...) dostarczona, po ogłoszeniu upadłości, na podstawie umowy zawartej przez syndyka. Nie ulega wątpliwości, że tryb zgłoszenia wierzytelności upadłościowej w postępowaniu upadłościowym obejmującym likwidację majątku dłużnika wyłącza, co do zasady dochodzenie wierzytelności upadłościowej w inny sposób, na przykład w drodze procesu; a contrario, skoro dla pewnych kategorii wierzytelności tryb zgłoszenia wierzytelności (art. 236 p.u.n.) został wyłączony, jedynym sposobem

dochodzenia roszczeń jest wystąpienie na drogę sądową. Gdy syndyk odmawia zapłaty swego długu, wówczas zgodnie z art. 144 ust. 1 p.u.n. wierzyciel wstępuje na drogę procesu przeciwko syndykowi.

Sąd Rejonowy jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania wskazał art. 108 kpc w zw. z art. 98 § 1 i 3 kpc.

Apelację od wyroku złożył pozwany w całości, zarzucając:

- naruszenie art. 233 § 1 kpc poprzez dokonanie dowolnej i błędnej oceny materiału dowodowego, z uwagi na dowolne przyjęcie, że umowa zawarta pomiędzy stronami regulowała kwestie związane z stosowaniem mnożnika 80 zamiast 20, w sytuacji gdy w załączniku nr 2 do umowy, nie ma mowy o żadnych przelicznikach, a sam powód w piśmie z dnia 13 czerwca 2012 r. potwierdza, iż opiera swe roszczenie na przepisach o bezpodstawnym wzbogaceniu, które to naruszenie spowodowało zastosowanie przez Sąd pierwszej instancji błędnej podstawy prawnej rozstrzygnięcia, a zatem miało istotny wpływ na wynik sprawy;

- naruszenie art. 405 kc w zw. z art. 410 kc oraz art. 409 kc, poprzez ich niezastosowanie w sytuacji gdy roszczenie powoda wynika z przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu, które to świadczenie zostało przez pozwanego bezproduktywnie zużyte;

- naruszenie przepisu art. 535 kc w zw. z art. 555 kc oraz art. 487 § 2 kc, poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, z uwagi na błędne przyjęcie jakoby roszczenie powoda wynika z niewykonania umowy przez pozwanego, w sytuacji gdy pozwany w sposób należyty wykonywał umowę, gdyż w terminie opłacał faktury za zużytą (...), zgodnie ze wskazaniami powoda;

- naruszenie przepisu art. 108 kpc w zw. z art. 98 § 1 i § 3 kpc, z uwagi na bezzasadne obciążenie pozwanego kosztami procesu, w sytuacji gdy wytoczone powództwo jest niezasadne.

Pozwany zażądał uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenia, co do istoty sprawy poprzez oddalenie wytoczonego powództwa w całości, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji oraz zasądzenia od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje.

Podczas rozprawy apelacyjnej, reprezentujący powoda fachowy pełnomocnik wniósł o oddalenie apelacji w całości.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego jest w całości bezzasadna.

Poczynione przez Sąd Rejonowy w Rzeszowie ustalenia w zakresie stanu faktycznego są w pełni prawidłowe, Sąd Okręgowy podziela je i przyjmuje za własne.

Podkreślić należy, iż analiza zaoferowanego przez strony materiału dowodowego wskazuje jednoznacznie na bezzasadność zarzutu powoda odnoszącego się do przekroczenia przez Sąd pierwszej instancji granic swobodnej oceny dowodów określonych przepisem art. 233 § 1 kpc. Wskazać, w szczególności wypada, iż kwestia ustalenia ilości pobranej przez pozwanego (...), jest w okolicznościach niniejszej sprawy kwestią rachunkową, konieczność dokonania zmiany „mnożnika”, była wynikiem zwiększenia, na żądanie pozwanego mocy znamionowej, co przewidywała treść łączącej strony umowy. „Mnożnik” nie stanowiła elementu umowy stron, jego wartość służyła do prawidłowego obliczenia ilości zużytej (...). Stosowanie „mnożnika” determinowane jest konstrukcją układu pomiarowego. Nie sposób w sytuacji gdy nabywca (...) zgłasza zapotrzebowanie na zwiększenie lub zmniejszenie mocy, żądać od sprzedającego, by dokonał całkowitej wymiany układu pomiarowego, tak by wyeliminować konieczność stosowania „mnożnika” - choćby ze względów ekonomicznych, nawet jeśli brak w tym zakresie ograniczeń technicznych.

Przechodząc do dalszej części pierwszego zarzutu apelacyjnego stwierdzić należy, iż nie jest rzeczą Sądu orzekającego w sprawie, a tym bardziej strony pozwanej, dokonywanie zmiany podstawy powództwa. Skoro zatem powód

w pozwie wskazał jednoznacznie, że roszczenie wywodzi z umowy sprzedaży i podtrzymywał przedmiotowe oświadczenie konsekwentnie w toku całego postępowania, to nie sposób okoliczność tą pominąć i sięgać do instytucji bezpodstawnego wzbogacenia, jak chce tego pozwany. Tym bardziej, że instytucja ta z zasady ma zastosowanie w przypadku braku jakiegokolwiek innej podstawy roszczenia, na co wskazuje już sama jej nazwa. Fakt powołania się przez powoda na istnienie po jego stronie roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia w piśmie przedprocesowym, w żaden sposób powyższej oceny nie zmienia.

Sąd Rejonowy dokonał subsumcji właściwych przepisów prawa do prawidłowo ustalonego stanu faktycznego, w szczególności zasadnie jako podstawę rozstrzygnięcia, co do meritum, wskazał art. 535 kc. Podstawą żądania powoda, jak wyżej wskazano, była umowa sprzedaży (...), z której to wynika zobowiązanie pozwanego do zapłaty ceny w kwocie odpowiadającej wartości rzeczywiście pobranej (...). Podkreślić należy, iż wbrew twierdzeniom pozwanego w sprawie nie znajdują zastosowania przepisy art. 405 kc, art. 409 kc i art. 410 kc. Ocena zasadności powództwa na gruncie instytucji bezpodstawnego wzbogacenia jest zatem w niniejszej sprawie całkowicie zbędna, skoro roszczenie powoda oparte jest na stosunku umownym.

W świetle powyższych wywodów zarzuty pozwanego dotyczące naruszenia przepisów prawa materialnego uznać należy za całkowicie nietrafne.

Ostatni z zarzutów apelacyjnych odnoszący się do naruszenia przepisów dotyczących kosztów sądowych, zdaje się być wyrazem niezrozumienia przez pozwanego reguł dotyczących orzekania o kosztach sądowych. Żadną miarą nie można bowiem mówić, w okolicznościach niniejszej sprawy, o naruszeniu przepisu art. 108 kpc, gdyż obowiązkiem Sądu było rozstrzygnięcie o kosztach w wyroku, który kończył postępowanie w instancji. Sąd nie naruszył także art. 98 § 1 i 3 kpc, gdyż uwzględniając powództwo w całości, zobligowany był, zgodnie z regułą odpowiedzialności za wynik postępowania w orzeczeniu kończącym proces, zasądzić zwrot kosztów od pozwanego na rzecz powoda, co uczynił.

Sąd Okręgowy oddalił apelację pozwanego jako bezzasadną na podstawie art. 385 kpc.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 kpc.

Zarządzenie:

Odpis wyroku z odpisem uzasadnienia doręczyć pełnomocnikowi pozwanego.